

Nagyon szeretem a meggyes süteményeket, de az szinte biztos, hogy az egyetlen, ki nem magozott szem mindig az én szeletembe esik. Nem túl kellemes élmény ráharapni a fogtörően kemény meggymagra. Ám létezik egy élőlény, akinek nem számít, hogy a meggy mag mennyire kemény. Mint mi a pirított napraforgó szemeket, úgy ropogtatja ő a meggy és a cseresznye magjait. Ez alkalommal a meggyvágóval ismerkedünk meg.

Mivel ehhez a művelethez megfelelő eszközre is szükség van, ezért a természet gondoskodott róla, hogy a meggyvágó ne jöjjön zavarba, ha magtörésről van szó. A meglepően nagy csőr minden madártól megkülönbözteti, és a laikus szemlélő számára is egyből felismerhetővé teszi ezt a fantasztikus madarat.

A meggyvágó igen elterjedt madár. Egész Európa és Ázsia területén él, sőt Észak-Afrika egyes vidékein is előfordul. Hazánkban is szinte mindenfelé megtalálható. A lomberdők, nagyobb parkok lakója, legyen az hegy-, domb- vagy síkvidéken. Fészkelésbe általában április elején-közepén kezd. Vékony gallyakból készülő fészket leg-

többször 10-15 m magasra rakja, azonban fiatal erdőben előfordul, hogy alacsonyabban fészkel. De majd' minden esetben vízszintes, villás ágat használ a fészekrakásra. A fészekcsészét puha növényi rostok segítségével alakítja ki, melybe legtöbbször öt, halványzöld alapon barnán foltos tojást rak. A költés minden esetben a tojó feladata. A hím azzal veszi ki részét ilyenkor a közös munkából, hogy eteti párját, miközben az a tojásokon ül, vagy éppen csendes, de annál szebb énekével hirdeti területének határait. Két hét után kelnek ki a fiókák. Ezután további két hét fiókanevelés következik, amelyben mindkét szülő aktívan részt vesz. Igaz, hogy magevő madár,

de fiókáit ő is fehérjedús rovartáplálékkal neveli fel.

Miután a fiatalok elhagyták a fészket, a család egy ideig együtt marad, hogy közösen járjanak táplálkozni. Ekkor már minden egyednél a növényi táplálék dominál. Felkeresik az erdő madárcseresznyéit, amelynek szívesen fogyasztják termését. Ám nem a húsa, sokkal inkább kemény magja érdekli őket. A madárcseresznyefák alatt sok esetben megtaláljuk a meggyvágók ténykedésének nyomát.

Táplálkozásmódjuk egyedi. Az egész gyümölcsöt csőrükben forgatva először megszabadulnak a gyümölcsbőről, hogy hozzáférjenek a számukra értékes maghoz. A kemény, csonthéjas magot

Kardos madársisak

A hazai vadon élő orchideák nemzetségét a madársisakok három fajjal gyarapítják. Az egy piros és két fehér virágú faj közül most a kardos madársisakról lesz szó.

Cephalanthera longifolia – szól a tudományos elnevezés. Ha picit boncolgatjuk ezeket a nehezen kimondható szavakat, már sok mindent megtudhatunk a növényről. A „cephalanthera” a görög eredetű „kephale” és „antheros” szavakból eredeztethető, amelyek fejet és virágosat jelentenek. Ez a madársisakok felső, virágos részére utal. Míg a latin eredetű „longifolia”, a

kardos madársisak faji sajátosságát, a hosszú levelűt jelenti.

Ha kardos madársisakot szeretnénk látni, akkor áprilistól júniusig kell keresnünk őt. Legnagyobb eséllyel erdőben lelhetünk virágzó töveire. Jellemzően bükkösök, gyertyános-tölgyesek növénye, ahol félméteres termőhelyen nyílik. Ritkán azonban nyílt gyepekre is kimerészkedik. Elterjedési területe kiterjed egész Európára. Magyarországon is több helyütt megtalálható. Maga a virágzó növény magasra, akár fél méteresre is megnőhet. Nem elágazó szárának csúcsán fehér színű virágai laza füzért képeznek, és akár 20-25 is lehet belőlük. A virágzó kardos madársisak csak úgy világít az árnyékos erdőben. A virágfejecskék a száron mindig egy-

játszi könnyedséggel roppantják össze. A héj darabkáit a csőr két oldalán kipoptyognak, így csak az értékes, puha, belső mag marad. Persze hamar felkopna az álluk a meggyvágóknak, ha csak csonthéjas terméseket fogyasztanak. Szívesen eszik a galagonya, vadrózsa, kökény terméseit is. De étlapra kerül a kőris, a juhar, a gyertyán és a bükk magja is.

A költési idő után a meggyvágók kóborlásba kezdenek, ami átcsaphat rövidebb távú vonulásba is. Az északi, keményebb telek elől érkeznek hozzánk madarak, melyek itt telelnek át, és az itt költők egy része is elvonulhat, de a Földközi-tengernél messzebbre nem mennek. Ilyenkor felbukkannak ott is, ahol az év más szakában nem láthatók. Sokat időznek a bőséges táplálékot adó, boggyótermő bokrosokban. Sokszor verődnek kisebb csapatokba, és gyakran társulnak vegyes pinytcsapatokhoz is. A téli madáretetőn is gyakran feltűnik. Szívesen fogyasztja ebben az évszakban a napraforgót is. Markáns személyiségével uralja

az etetőt, amikor ott táplálkozik. A hatalmas csőr minden esetben tekintélyt parancsol.

A meggyvágó Magyarországán védett madár! Természetvédelmi értéke 25.000 Ft. A körülbelül 100.000 páros hazai állománya nincs veszélyben ugyan, de befogni, háznál tartani nem szabad. A természet eme remekműve igazi vadmadár.

KÉP ÉS SZÖVEG: VÖLGYI SÁNDOR
WWW.VOLGYISANDOR.EXTRA.HU

Szenteste Diótörő a Bóbitában

Varázslat, álmok és megkapó költőiség – ezt ígéri E. T. A. Hoffmann karácsonykor játszódó története, mely ismét látható a Bóbita Bábszínházban. Bartal Kiss Rita rendezésében 2001 őszén tűzte műsorára a teátrum a Diótörőt, amely rövid idő alatt jelentős nemzetközi karriert is befutott. Tizenkét országban vendégszerepelt vele a társulat, s rangos fesztiváldíjakkal jutalmazták Spanyolországban, Szerbiában és Lengyelországban is. Tavaly felújították, s idén is műsorra tűzik a markáns látványvilágú, Csajkovszkij csodás zenéjére megelevenedő, szurreális álmjátékot. December 24-én délelőtt és délután is játszzák, 10 és 14 óra között várják a négy év felettieket, s persze felnőtt kísérőket is a teátrumba.

Hosszúhetény népviselete

Szoknyák, kendők, fejkötők, bütykös harisnyák és hímzett blúzok sokasága, a hosszúhetényi népviselet csodás darabjai alkotják Radó Tihámér viselet-gyűjteményét, melyből Komlón, a Közösségek Házában (48-as tér 1.) rendeztek kiállítást. A bemutató december 21-ig tekinthető meg az intézmény nyitvatartási idejében. A több mint százéves darabok között a keresztelő ruhától a fiatal asszonyok viseletén át a férjezett menyecskék által hordott ruháig, s az e tájon szokásos fehér gyászviseletig mindenre találunk példát. A gyűjtemény anyaga egyedi, értéke felbecsülhetetlen. Tulajdonosa, Radó Tihámér ifjúkora óta gyarapítja egyedülálló kollekcióját.

Kétnapos óévbúcsúztató a Bóbitában

Minden generáció érdeklődésére számít idén is a Bóbita Bábszínház hagyományos óévbúcsúztató programja. Ám most kétnaposabbá bővül a Szárnyas Malac Napja: december 29-én csecsemőszínházi előadás és nagybacska gyermekeknek szóló mesék, valamint bábkészítő foglalkozások várják a családokat; december 30-án délelőtt a kisebbeket interaktív játék szórakoztatja, kora délután megröptetik a szárnyas malacot, azaz ötven darab, héliummal töltött lufit engednek a magasba. Este a 14 év fölöttieknek játszanak, az éjszakába nyúló táncesten pedig Dj Koszits szolgáltatja a talpalávalót. Részletek a www.bobita.hu honlapon.

„Én is benne vagyok”

A Fogd a Kezem Alapítvány 21 éve alakult, hogy segítséget nyújtson az iskolarendszerből kikerült felnőtt korú, értelmi fogyatékos embereknek. Képzőművészeti műhelyük tagjainak alkotásaiból december 3-31. között rendeznek tárlatot a Zsolnay-negyed E78-as termében.

A betlehemi csillag nyomában

A Zsolnay-negyed Planetáriumában december 27-én 11 órakor a Napkeleti Bölcsék nyomába eredhetünk. A tíz éven felülieknek szánt, 50 perces csillagászati-kultúrtörténeti előadás felidéz az ókori égboltot, az égitestek akkori állását, és a ma ismert tudományos elméletek bizonyítékait is bemutatja. Kiderül, legenda-e vagy valóság a híressé vált égi esemény, mely a Napkeleti Bölcséknek megmutatta Jézus Krisztus születését a júdeai Betlehemben.

egy murvalevél tövében ülnek. A kardos madársisaknál ezek a murvalevelek kicsik, csökevényesek, míg hasonló fajtársa, a fehér madársisak esetében jól felismerhetően hosszúak. A másik különbség, hogy az egyes virágok jobban kinyílnak, így a kardos madársisak jellemzően rovarbeporzású orchidea, míg a fehér madársisak, zártabb virágai miatt inkább önbeporzó. Névadó levelei nagyon hosszúak, lándzsás alakúak, szálalakúak, és csaknem 20 cm hosszúak. A virágzás elmúltával száradó kóróját még egy ideig megtalálhatjuk. Ez alapján sokáig meg tudjuk jegyezni egy-egy tő helyét, így azt egymást követő több éven keresztül is megcsoválhatjuk.

A kardos madársisak Magyarországán védett növény. Természetvédelmi értéke 10.000 Ft. Mint minden orchidea, nagyon kényes. Szerves együttélésben létezik az öt rejtő növénytársulással. Kiásvány, hazavinni, csokorba szedni nem szabad. Inkább keressük fel minden évben saját termőhelyén.

